

Skjeftesosen hyttefelt

Selbu kommune

Kartlegging av miljøverdier

Parti med fattig nedbørsmyr i søndre del av planområdet. Alle fotos: T.O.Nordvik

Rapport 2018: **ALLSKOG** 08-18

Utførende institusjon:

ALLSKOG BA

Kontaktperson:

Terje O. Nordvik

Prosjektansvarlig:

Terje O. Nordvik

Finansinert av:

Tiltakshaver

Dato:

8/10-2018

Forord

I forbindelse med planer om utvidelse av et hyttefelt ved søndre del av Sørungen i Selbu kommune ble det gjennomført miljøkartlegging eller innenfor planområdet. Hovedformålet var kartlegging av myrtyper, med særlig fokus på en eventuell forekomst av rike myrtyper. Det ble også foretatt en kartlegging av andre miljøverdier, herunder en grov artsregistrering. I tillegg ble områdets funksjonsverdi for fugl vurdert. Rapporten er noe forenklet i forhold til hva som normalt kreves i forbindelse med full konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven.

Biologisk registrering og rapportering er utført av Terje O. Nordvik, biologisk rådgiver i ALLSKOG SA, tlf: 90794772.

Trondheim 08.10.2018

Terje O.Nordvik

Bakgrunn

I forbindelse med planer om utvidelse av Skjeftesosen hyttefelt v. grunneier Lars Johnsen og Noralf Guldseth, ble det gjennomført en befaring med kartlegging av miljøverdier i det aktuelle utbyggingsområdet. Hovedformålet var å kartlegge eventuell forekomst av rike myrtyper. I følge utredningsarbeidet til kommuneplanens arealdel har planområdet store verdier knyttet til naturmangfoldet, og med bakgrunn i det ble også andre miljøverdier vurdert og registrert, bl.a fugl . Befaringen ble gjennomført 19/9 -2018. Karplantene var for en stor del avblomstret, noe som til dels vanskeliggjorde artsbestemmelse. Skillet mellom fattige og rike myrtyper var likevel mulig å fastslå med rimelig grad av sikkerhet, bl.a også gjennom forekomsten av enkelte sopparter som er knyttet til ulike myrtyper. Værforholdene var generelt gode under befaringen, overskyet, liten kuling og en temperatur på rundt 18 grader.

Naturbase og Artskart er konsultert. Det finnes her ingen informasjon om sjeldne/true arter eller naturtyper innenfor planområdet. I området ellers er det derimot mange registreringer, også av sjeldne/rødlistede arter. For en stor del gjelder dette vanntilknyttede arter, med horndykker (rødlistestatus VU) og fiskemåke (NT) som eksempler. Sørungen med tilgrensende arealer skog og myr er trolig viktig både som hekkeområde for mange fuglearter, og som rastelokalitet under trekk. En stor flokk med kortnebbås ble observert hvilende på vannet under befaringen, noe som understøtter sistnevnte.

Kartlagte registreringer

Avgrensning av Skjeftesosen hyttefelt (sort strek). Viktige biotoper omtalt i rapporten (rød strek).

Flora og fauna

Skogforhold og vegetasjonstyper/myr: Arealet innenfor planområdet består grovt sett av en blanding av skog og myr. En del av skogen har vært aktivt drevet, og mye av arealet på fastmark består av unge plantefelt (5-25 år). Eldre/gammel skog består i hovedsak av gjenstående kantsoner mot myr (fig.1), og domineres av furu, men stedvis med godt innslag av gran.

Søndre del av den gjenværende gamle skogen i planområdet (fig.1).

Boniteten er gjennomgående lav der det er eldre skog, middels i plantefeltene. Trær eldre enn 150 år forekommer, både av furu og gran. Lauv forekommer vanligst som oppslag i plantefeltene. På fastmarka dominerer bærlyngskog med spredt innslag av blåbær-, røsslyng-/blokkebær- og lavskog.

I nordøstre del av planområdet finnes et mindre areal med grandominert, gammel skog på fuktig grunn med stor dekning av torvmoser (fig.3).

Gran-/bjørkesumpskoglokaliteten i nordre del (fig.3)

Grana er til dels døende. Sammen med et dråg med utpreget rik myr i nordre del (fig.2), vurderes disse som de biologisk mest verdifulle lokalitetene innenfor planområdet.

Rikmyrpartiet (rikt fuktdråg) i NV del av planområdet (fig.2).

De største myrarealene innenfor planområdet er av ombotrof type (fattig nedbørsmyr). Fastmattemyr dominerer, med spredte mindre arealer med løsbunn/synkemyr. Utpreget minerotrof myr ble kun registrert med et mindre areal (fuktdråg – fig.2) i nedre del av det ca 10 år gamle plantefeltet i nord. Dette berøres ikke direkte av tiltaket.

Et areal med middels rik myrtype ligger i nordøstre del (fig.4), mellom plantefelt i sør og fuktig granskog i nord. Topografien i denne delen av planområdet indikerer at både denne myrlokaliteten, og dels også fuktskoglokaliteten, mottar noe næringsrikt sigevann fra tidligere nevnte fuktdråg.

Lokaliteten med middels rik sigemyr i nordre del (fig.4). I bakgrunnen sees del av sumpskogarealet.

Det avgrensede planområdet innebefatter også ei lita tjønn, som ligger i området med fattig nedbørsmyr i søndre del, og er delvis omkranset av eldre, fleraldret furuskog på lav bonitet, og dels uproduktiv furuskog. Tjønna er av utpreget dystrof/oligotrof type.

Flora - karplanter: En forholdsvis grov botanisering ble gjennomført i planområdet, med hovedvekt på myrene, og med særlig fokus på eventuell forekomst av kravfulle orkidéer og andre indikatorarter på rike myrtyper. Som tidligere nevnt er botanisering utfordrende på høsten, etter at de aller fleste artene er avblomstret. Orkidéer ble ikke registrert under befaringen, men i det smale dråget med rikmyr i nord (fig.2) ble det funnet flere utpreget kravfulle arter, som mjødukt, tepperot, enghumleblom, kvitbladtistel, blåknapp, myrklegg sp, samt noen eksemplarer av skjeggriske, en soppart knyttet til bjørk. Det var også en rik forekomst av kravfulle moser på lokaliteten, men det ble ikke samlet inn prøver for identifisering.

Floraen var mindre variert og kravfull i det mesotrofe myrpartiet i nordøst (fig.4). Her var det i første rekke blåknapp (ennå så vidt i blomst), tepperot samt en rik forekomst av starrarter (*Carex* sp) som indikerte en noe rikere type.

På de fattige myrtypene, som utgjør hoveddelen av myrene innenfor planområdet, var det dominans av trivielle, lite kravfulle arter som røsslyng, krekling, tyttebær, skrubber, molte, bjønn-/finnskjegg, samt en solid dekning av torvmoser (*Sphagnum* sp).

Sopp: Forekomsten av enkelte sopparter viste seg å være nyttig som indikatorer, og et verdifullt supplement til en stort sett avblomstret flora. Rødd brun pepperriske viste sterkt dominans, både på myr og fastmark. Dette er en art som vokser på mager mark, og ble ikke registrert på de få lokalitetene med rikere myrtyper. Skjeggriske ble funnet i den rikeste myrlokaliteten (fig.2), en art som har mykorrhiza med bjørk, og gjerne kommer på litt rikere grunn. Området var ellers utpreget artsfattig når det gjelder sopp, men individtallet var forholdsvis høyt. I tillegg til rødd brun pepperriske var det også til dels rike forekomster av seig kusopp, gjerne knyttet til skrin furuskog, samt bare spredte forekomster av andre arter, som oransjeslørsopp, fåresopp, giftkremle og noen ubestemte slørsopper.

Rødd brun pepperriske, dominerende soppart i området.

Fugl: Det ble i alt registrert 20 fuglearter under befaringen 19/9-18, de fleste vanlig forekommende i distriktet. Tidspunktet var ikke gunstig med henblikk på å få et inntrykk av områdets betydning for hekkende arter, men data fra bl.a. Artskart viser en artsrik fuglefauna i Sørungen-området, både våtmarks-tilknyttede og skoglevende arter. Av rødlistede/sjeldne arter kan nevnes horndykker (VU), dobbeltbekkasin (NT), vipe (EN), varsler, vendehals, båndkorsnebb m.fl. Både fiskemåke (NT), trane, lirype (NT), sivspurv (NT), smålom og trolig også storlom hekker i området. Orrfugl høres årlig spillende, både på myr og kulturmark. Av rovfugl observeres jevnlig bl.a. tårnfalk og fjellvåk. Observasjon av en stor flokk med rastende kortnebbgås (ca 500 ind) indikerer at Sørungen benyttes som hvileplass for arten under trekket. En rapport utarbeidet av Sweco i forbindelse med planlagte vindkraftutbygginger i Selbu, bekrefter at en stor del av Svalbardpopulasjonen trekker gjennom kommunen på høsten (Sweco 2013 - Kortnebbgåsas høsttrekk i forhold til tre planlagte vindkraftverk rundt Selbusjøen). Av andre arter registrert under befaringen kan nevnes en fjellvåk (næringssøk), svartspett, toppmeis, gransanger, heipiplerke, samt diverse troste-, meise- og finkearter.

Naturtyper: Naturbasen gir ingen informasjon om viktige naturtyper innenfor planområdet, og heller ikke i andre deler av Sørungen med nærområder. Innenfor planområdet utgjør fattige myrtyper og plantefelt stordelen av arealet, med bare mindre innslag av noe rikere myrtyper, samt et lite areal med gransumpskog (fig.3). Sistnevnte område har kvaliteter som gir grunnlag for avgrensning som nøkkelbiotop, men den er ikke registrert i forbindelse med miljøregisteringene fra 2001 i Selbu (ref. Kilden).

Med unntak av de to små lokalitetene med noe rikere myrtyper i nordre del, samt området med sumpskog, er det ikke foretatt noen detaljert avgrensning av myrene innenfor planområdet. Det vil alltid være glidende overganger mellom de ulike typene, men i dette tilfellet tilsier både topografiske forhold og tilstedeværelsen av identifiserbare arter en nokså sikker avgrensning av de rikere typene.

Vurdering av registrerte miljøverdier i forhold til nye tiltak:

Generell vurdering:

Eksisterende hyttebebyggelse, med særlig stor tetthet på vestsiden av vannet, infrastruktur som veier og kraftlinjer, steinbrudd, samt næringsaktivitet knyttet til skog-/landbruk, gjør at området i dag generelt fremstår som sterkt preget av menneskelig aktivitet. Sørungen er også regulert som magasin for Rensjø kraftverk, med en reguleringshøyde på 5 meter, noe som gir betydelige sterilsoner ved lav vannstand.

Betydningen av planområdet og de nærliggende områdene rundt som hekkelokaliteter for fugl er vanskelig å si noe om med bakgrunn i en befaring utført på høsten. Det vises til det som tidligere er skrevet med bakgrunn i data fra Artskart fra Sørungenområdet som helhet. Økt aktivitet i området vurderes å ha negativ innflytelse på dyrelivet, både i anleggsfasen og gjennom økt ferdsel både til lands og til vanns.

I tilknytning til dagens fokus på endringer i jordas klima, er også myrenes verdi i økologisk sammenheng viet stadig større oppmerksomhet, bl.a med henblikk på deres evne til å dempe flom, lagre karbon og deres verdi som leveområder for en del spesialiserte planter og dyr, særlig karplanter, moser og insekter. Det er viktig å vurdere myrenes verdi både lokalt og globalt når ulike tiltak som berører myr skal behandles.

Vurdering av registreringer i forhold til detaljplanen:

- Planlagte nye veier i planområdet kan medføre en generell uttørring av myrene. Veger bør etableres i randssone til fastmark der dette er mulig - med duk, pukk og grus. Det må ikke grøftes. Dette gjelder i særlig grad i nordre del den ombotrofe myra og lokaliteten med middels rik myrtype i nordøst. Hytter her bør unngås.
- Biotopen med gransumpskog bør bevares (figur 3).
- Gjenstående gammel furuskog mot myra i vest bør ivaretas da dette området fremstår i dag som en velfungerende kantsone mot myr, med innslag av gamle, grove trær, læger og stående død ved.
- Eldre/gamle furutrær innenfor Figur 1 bør ivaretas i størst mulig grad.

